

132. Bijbelstudie over DE BRUILOFT VAN HET LAM - CHATUNAT HASEH

חתונת השדה

Onze vorige bijbelstudie begon met חזיון Chizayon [Openbaring] 16:16, waarin alle koningen der aarde, die met hun legers tegen Jeruzalem ten strijde zullen trekken, bijeengebracht worden bij de plaats die bekend staat als Armageddon. De oorlog zelf, waarbij Yeshua persoonlijk zal ingrijpen, wordt in Openbaring 19:11-21 beschreven. Daar tussenin, in Openbaring 19:6-9, vinden we een zeer merkwaardige tekst, die al eeuwenlang de gemoederen van talrijke gelovigen bezig houdt: *“En ik hoorde als een stem van een grote schare en als een stem van vele wateren en als een stem van zware donderslagen, zeggende: Halleluja! Want de Eeuwige, onze G'd, de Almachtige, heeft het koningschap aanvaard! Laten wij blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de eer geven, want de bruiloft des Lams is gekomen en Zijn vrouw heeft zich gereedgemaakt; en haar is gegeven zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden, want dit fijne linnen zijn de rechtvaardige daden der heiligen. En hij zeide tot mij: Schrijf, zalig zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams. En hij zeide tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van G'd!”* Wel, deze tekst roept een aantal vragen op: Wanneer heeft de Eeuwige Zijn koningschap aanvaard? Hij is toch altijd al koning geweest? Wanneer en waar is de bruiloft des Lams gekomen? Wie is de Bruidegom? Wie is de Bruid? Is dat niet de Gemeente? En zo ja, wie zijn dan de genodigde bruiloftsgasten? Twee hoofdstukken verderop, in Openbaring 21:2 en 9-11, staan er enkele verzen die de verwarring over de identiteit van de Bruid des Lams alleen nog vergroten. Daar schrijft Yochanan [Johannes]: *“En ik zag de heilige stad, een nieuw Jeruzalem, nederdalende uit de hemel, van G'd, getooid als een bruid, die voor haar man versierd is.”* - *“En er kwam een van de zeven engelen met de zeven schalen, die vol waren van de laatste zeven plagen, en hij sprak met mij, zeggende: Kom hier, ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams. En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem, nederdalende uit de hemel, van G'd; en zij had de heerlijkheid G'ds, en haar glans geleek op een zeer kostbaar gesteente, als de kristalheldere diamant. En zij had een grote en hoge muur en zij had twaalf poorten en op de poorten twaalf engelen, en namen op de poorten geschreven, welke zijn die van de twaalf stammen der kinderen Israëls.”* Ook deze beide teksten roepen weer vragen op. Hoe kan een stad de bruid van het Lam zijn? En als de bruid de Gemeente is, waar is dan de poort met de naam van de Kerk? En dan nog een vraag: waar vindt de Bruiloft des Lams plaats? In de hemel of op de aarde? Vragen en nog eens vragen. De vorige bijbelstudie over Armageddon was voor iedereen wel duidelijk lijkt mij, maar deze studie wordt wat ingewikkelder. Om al die vragen te kunnen beantwoorden zullen we de bovenstaande teksten uit het boek Openbaring vers voor vers nauwkeurig bestuderen, maar voordat we daaraan beginnen geef ik een kort overzicht over de gebeurtenissen die aan de bruiloft des Lams voorafgaan. Precies zeven jaar eerder zal een wereldleider aan de macht komen, die zich eerst zal voordoen als de grote redder in de nood, die wereldwijd de oplossing van alle economische, financiële en politieke problemen schijnt te brengen, maar in het midden van de jaarweek zoals de profeet Daniël deze periode van zeven jaar noemt, zijn ware aard zal laten zien en zich als dictator zal openbaren die de hele wereld in zijn greep zal houden. Hij zal iedereen voortdurend in de gaten laten houden. Alles wat men doet, alles wat men zegt of schrijft zal aan hem bekend zijn. Niets blijft hem in zijn machtsgebied verborgen. Niemand ontsnapt aan zijn controle. In de laatste 3 ½ jaar van de huidige mensheidsgeschiedenis zal er een grote verdrukking komen zoals er niet geweest is van het begin der wereld tot nu toe en ook nooit meer wezen zal. Het gelovige deel van Israël en de gelovigen uit de volken die zich bij hen hebben aangesloten, die Yeshua liefhebben en G'ds geboden en inzettingen bewaren, zullen door de Eeuwige zelf naar een veilige schuilplaats worden gebracht, waar zij die 3 ½ jaar zullen worden onderhouden. Voor een uitgebreide uitleg hierover adviseer ik u, studie nr. 124 eens op uw gemak door te nemen. Zodra de laatste gelovige uit de heidenen, die aan de voorwaarden voldoet, samen met de gelovige Joden de schuilplaats binnengaat, zal de verharding over het deel van Israël, dat achterblijft, worden weggenomen zoals Sha'ul [Paulus] het in Romeinen 11:25 beschrijft. Omdat de vrouw, zoals de bruidsgemeente in Openbaring

12:17 genoemd wordt, nu buiten het gezichtsveld van de draak is, zal de satan zijn woede afreageren *“op de overigen van haar zaad, die de geboden van G'd bewaren en het getuigenis van Jezus hebben.”* Hierbij moeten wij dan denken aan twee groepen van gelovigen die achtergebleven zijn, namelijk joden, die G'ds geboden bewaren, en christenen, die het getuigenis van Jezus hebben. Over deze gelovigen die de wegname gemist hebben en in de Grote Verdrukking terecht komen heeft Yeshua gezegd: *“Dan zullen zij u overleveren aan verdrukking en zij zullen u doden, en gij zult door alle volken gehaat worden om Mijns naams wil.”* (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 24:9). Hieruit blijkt, dat niet alleen het volk Israël door de Grote Verdrukking heen moet en door alle volken der aarde zal worden gehaat en aangevallen, maar dat uiteindelijk álle gelovigen zwaar vervolgd zullen worden. Joden en christenen die zich voorheen niet met de Tora bezig gehouden hebben zitten dus wat dat betreft in hetzelfde schuitje, en dat is ook logisch omdat we hier op de eerste plaats te maken hebben met een geestelijke strijd, die zowel in de hemelse gewesten alsook op aarde uitgevochten wordt. Deze strijd begon al in Genesis en daar komt pas in Openbaring een einde aan! Het volk Israël is sinds mensen heugen het mikpunt van haat, spot, hoon, afwijzing, vernedering en agressie juist omdat het G'ds volk is, Zijn uitverkoren volk! En als de Kerk, die uit de gelovigen van alle volken samengesteld is, zich er eveneens op beroept het volk van G'd te zijn, dan zal ook zij dezelfde lijdensweg moeten gaan en ook ernstig rekening moeten houden met een grote vervolging, waarvan de Romeinse keizers Nero en Calligula slechts een klein voorproefje hebben gegeven, maar die in de laatste 3 ½ jaar een ongekend hoogtepunt zal bereiken in wreedheid! Matthéüs 24, Marcus 13 en Openbaring 13 laten er geen twijfel over bestaan dat in de jaren van ongekende verdrukking die voorafgaan aan de terugkeer van Yeshua, niet alleen joden, maar óók christenen vervolgt en vermoord zullen worden omwille van hun geloof. We zien het in Irak en Syrië nu al gebeuren. Maar dat betekent niet, dat er na de wegname de blijde Boodschap niet meer verkondigd zal worden. Integendeel! In Openbaring 7:1-8 en 14:1-5 lezen wij, dat de Eeuwige 144.000 uitverkorenen uit alle 12 stammen van Israël op hun voorhoofd zal laten verzegelen om hen aan te stellen als Zijn dienstknechten. De verzegeling geeft aan dat ze van G'd zijn en dat Hij ze beschermt en ondersteunt bij hun taak. In tegenstelling tot de grote schare uit alle volken zullen zij niet gedood worden, maar door hun verzegeling in staat zijn om als zendelingen en geestelijke leiders te blijven fungeren tot het tijdstip, waarop zij volgens Openbaring 14:1 samen met het Lam op de berg Tziyon [Sion] zullen staan. Maar zij zijn niet de enigen, die het Evangelie tijdens de Grote Verdrukking zullen verkondigen. In Openbaring 14:6-7 schrijft Yochanan [Johannes]: *“En ik zag een andere engel vliegen in het midden des hemels en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen, die op de aarde gezeten zijn en aan alle volk en stam en taal en natie; en hij zeide met luider stem: Vreest G'd en geeft Hem eer, want de ure van zijn oordeel is gekomen, en aanbidt Hem, die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft!”* Het gaat hier om een bovennatuurlijk verschijnsel, dat rationeel niet verklaarbaar is. De engel verschijnt aan de hemel en zal voor iedereen zichtbaar zijn en door elk volk en stam en taal en natie gehoord worden en dus ook verstaanbaar zijn. Zijn boodschap is duidelijk: het is een oproep aan alle aardbewoners om zich alsnog tot de G'd van Israël te bekeren en alleen Hem te vrezen, te eren en aanbidden voordat het te laat is! Wij moeten hierbij rekening houden, dat deze evangelieverkondiging plaats zal vinden gedurende het schrikbewind van de antichrist die zich door de hele mensheid als god zal laten aanbidden. Het evangelie dat deze engel verkondigt, is dus niet het bekende Evangelie van de dood en de opstanding van Yeshua, maar een laatste oproep tot berouw en bekering omdat G'ds oordeel over de mensheid nabij is. Dezelfde boodschap zullen ook wel de twee getuigen verkondigen, die onmiddellijk na de wegname van de bruidsgemeente in Jeruzalem zullen verschijnen. In Openbaring 11:3 lezen wij namelijk, dat de Eeuwige de beide getuigen zal sturen om 1260 dagen lang te zeggen wat Hij hen opdraagt en in vers 5 geeft Hij hen bovennatuurlijke krachten om de aarde met allerlei plagen te teisteren en iedereen met een vuurstraal te doden, die hen kwaad wil doen. Dat betekent dus, dat zij ongehinderd 3 ½ jaar lang de boodschap van de Eeuwige kunnen verkondigen in en rondom Jeruzalem om de ogen van hun volksgenoten te openen. Daarin zullen zij blijkbaar slagen, want in vers 7 lezen wij: *“En wanneer zij hun getuigenis zullen voleindigd hebben, zal het beest, dat uit de afgrond opkomt, hun de oorlog aandoen en het zal hen overwinnen en hen doden!”* Hier staat dus, dat de Antichrist tegen hen oorlog zal voeren en hen zal doden. Oorlog voeren doe je niet tegen twee individuele personen,

maar tegen een volk, en daarom gaat het hier volgens mij om de oorlog, die begint met de verzameling van de internationale troepenmacht bij Armageddon. De legers van de Antichrist zullen Israël binnenvallen, de IDF verslaan en zelfs de heilige stad Jeruzalem - op de berg Tziyon na - veroveren, plunderen en vele inwoners als gevangenen wegvoeren. Twee derde van de Israëliëische bevolking zal in de strijd sneuvelen of daarna vermoord worden. De lijken van de twee getuigen zullen volgens de verzen 8 en 9 drie dagen en een halve dag op de straat blijven liggen om als trofee tentoongesteld te worden. In de verzen 11 en 12 vertelt Yochanan, wat hij vervolgens in zijn visioen zag: *“En na die drie en een halve dag voer een levensgeest uit G'd in hen, en zij gingen op hun voeten staan en grote vrees viel op allen, die hen aanschouwden. En zij hoorden een luide stem uit de hemel tot hen zeggen: Klimt hierheen op! En zij klommen naar de hemel op in de wolk en hun vijanden aanschouwden hen!”* Ik denk, dat dit het moment is waarop wereldwijd de graven opengaan en de uit de doden opgestane heiligen samen met de levende gelovigen en de twee getuigen in de wolken zullen worden opgenomen, de aankomende Mashiaach tegemoet! Tot zover de flashback en vanaf nu pakken we de draad weer op bij חזיון Chizayon [Openbaring] 19:6, want wat nu volgt is de Bruiloft des Lams, waar deze bijbelstudie over gaat. Wij zullen dit tekstgedeelte vers voor vers doornemen.

Openbaring 19:6

“Toen hoorde ik iets als een stem van een grote menigte, van geweldige watermassa's en van krachtige donderslagen zeggen: Halleluja! De Eeuwige, onze G'd, de Almachtige heeft het koningschap op Zich genomen!” (NBV). *“En ik hoorde zoiets als een geluid van een grote menigte en als een gedruis van vele wateren en een geluid als van zware donderslagen: Halleluja, want de Eeuwige, de almachtige G'd, is Koning geworden!”* (HSV). *“En ik hoorde als een stem van een grote schare en als een stem van vele wateren en als een stem van zware donderslagen, zeggende: Halleluja! Want de Eeuwige, onze G'd, de Almachtige, heeft het koningschap aanvaard!”* (NBG).

Deze tekst zal bij degenen onder u, die daar niet klakkeloos overheenlezen, ongetwijfeld de wenkbrouwen doen fronsen. Yochanan hoort een oorverdovend gedreun, dat met menselijke woorden nauwelijks te beschrijven is. Waar komt dat geluid, dat gejuich toch vandaan? Wie is die grote menigte? Maar wat nog veel merkwaardiger is: waarom roept deze menigte, dat onze G'd, de Almachtige, het koningschap op Zich heeft genomen? Dat Hij Koning is geworden? Dat Hij het koningschap heeft aanvaard? De Eeuwige is toch altijd al Koning geweest? Dat klopt! De Koning is Hij inderdaad vanaf het begin geweest, maar op de eerste plaats alleen van Israël. Het koningschap over de hele aarde heeft Hij tot nu toe nog niet op Zich genomen. Vandaar dat er nog steeds zoveel onrecht en ellende hier op aarde is. Daar komt pas een einde aan als de Eeuwige, onze G'd, de Almachtige, daadwerkelijk zijn koningschap over de hele aarde zal aanvaarden. Maar zover is het nog niet. Vandaar, dat deze afkondiging een toekomstprofetie is, die reeds vele eeuwen voordat Yochanan dit visioen kreeg, door een andere profeet werd aangekondigt: *“En de Eeuwige zal Koning worden (let op: hier staat 'worden' in de toekomstige tijd) over de gehele aarde! Dan zal de Eeuwige de enige G'd zijn en Zijn Naam de enige naam!”* (זכריה Zechar'ya [Zacharia] 14:9, NBV). De Hebreeuwse woorden van deze profetie kennen wij overigens als liturgische gezang in de synagoge:

וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ
בְּיוֹם הַהוּא יְהוָה יְהוָה אֶחָד
וְשִׁמוֹ אֶחָד:

V'haya Adonai, v'haya Adonai l'Melech al kol haAretz
baYom haHu, baYom haHu y'hiye Adonai echad
uSh'mo, uSh'mo, uSh'mo echad!

Wanneer zal dit gebeuren? Wanneer zal de Eeuwige Zijn koningschap aanvaarden? Aan het einde van de Grote Verdrukking, als Yeshua met Zijn hemelse legerscharen bij het blazen van de laatste Shofar zal komen om al de volken die tegen Jeruzalem oprukken, te verdelgen! In Openbaringen 8-11 staat geschreven, dat er na het openen van de zeven zegels door zeven engelen zeven Shofarim [ramshoorns] geblazen zullen worden, die zware plagen aankondigen.

De laatste Shofar kondigt echter de komst van onze hemelse Bruidegom aan, zoals dat ook bij elke Joodse bruiloft gebruikelijk is. Over deze zevende en laatste Shofar schrijft Yochanan: *“En de zevende engel blies de Shofar en luide stemmen klonken in de hemel, zeggende: Het koningschap over de wereld is gekomen aan de Eeuwige en aan Zijn Gezalfde, en Hij zal als Koning heersen tot in alle eeuwigheden!* (חִזְיֹוֹן Chizayon [Openbaring] 11:15). Dit komt volledig overeen met Openbaring 19:6, want ook hier wordt gesproken over luide stemmen, en nu wordt ons ook verteld, waar ze vandaan komen: uit de hemel! Het zullen de hemelse legerscharen zijn, die het koningschap van de Eeuwige zullen proclameren! Is het u overigens opgevallen, dat er in het bovenstaande citaat iets taalkundig niet helemaal klopt? Als er gezegd wordt, dat het koningschap over de wereld aan de Eeuwige en Zijn Gezalfde gekomen is, dan zou daarna logischerwijs moeten staan: *“En zij (meervoud) zullen als Koningen heersen...”*, maar dat staat er niet. Daar staat: *“En Hij (enkelvoud) zal als Koning heersen...”* Dat wil dus zeggen, dat de Eeuwige en Zijn Gezalfde (Hebreeuws: מָשִׁיחַ Mashiach) één zijn. Er is dus sprake van een samengestelde éénheid: אֶחָד echad! En dat komt dus precies overeen met datgene, wat de profeet Zacharia geschreven heeft. Ik citeer זְכַרְיָה Zechar'ya [Zacharia] 14:9 nogmaals, maar deze keer uit de Jongbloed-editie van de Statenvertaling: *“En de Eeuwige zal tot Koning over de ganse aarde zijn; te dien dage zal de Eeuwige één zijn, en Zijn Naam één!”* Tijdens het blazen van de Shofar wordt bij een Joodse bruiloft de bruid naar haar bruidegom geleid, en zo zal voor de bruiloft van het Lam ook de bruidsgemeente worden opgehaald en in de wolken naar Hem toe gebracht: *“Want indien wij geloven, dat Yeshua gestorven en opgestaan is, zal G'd ook zó hen die ontslapen zijn, door Yeshua wederbrengen met Hem. Want dit zeggen wij u met een woord van de Eeuwige: wij, levenden, die achterblijven tot de komst van de Eeuwige, zullen in geen geval de ontslapenen voorgaan, want de Eeuwige zelf zal op een teken, bij het roepen van een aartsengel en bij het geklank ener Shofar G'ds, nederdalen van de hemel, en zij, die in de Mashiach gestorven zijn, zullen het eerst opstaan; daarna zullen wij, levenden, die achterbleven, samen met hen op de wolken in een oogwenk weggevoerd worden, de Eeuwige tegemoet in de lucht, en zó zullen wij altijd met de Eeuwige wezen.”* (1 Thessalonicenzen 4:14-17). Let op vers 16. Daar staat, dat de Opname zal geschieden bij het geklank van een Shofar G'ds. Dat is dus geen normale Shofar, maar een Shofar die door een engel geblazen wordt, en dat zijn er maar zeven. Op grond van deze tekst kan de Opname dus nooit vóór de Grote Verdrukking plaats vinden, omdat er geschreven staat dat dit de laatste Shofar zal zijn: *“Zie, ik deel u een geheimenis mede. Allen zullen wij niet ontslapen, maar allen zullen wij veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, bij de laatste Shofar, want de Shofar zal klinken en de doden zullen onvergankelijk opgewekt worden en wij zullen veranderd worden!”* (1 Korinthiërs 15:52). ‘Laatste’ wil zeggen dat er daarna geen Shofar meer geblazen zal worden. Ook In מַתִּיָּיָה Matityahu [Matthéüs] 24:29-31 staat nadrukkelijk vermeldt, dat deze Shofar pas ná de Grote Verdrukking geblazen zal worden bij de wederkomst van de Mashiach: *“Terstond na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar glans niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de machten der hemelen zullen wankelen. En dan zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen aan de hemel en dan zullen alle stammen der aarde zich op de borst slaan en zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken des hemels, met grote macht en heerlijkheid. En Hij zal Zijn engelen uitzenden met luid shofargeschal en zij zullen Zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste der hemelen tot het andere.”* Deze laatste Shofar die geblazen wordt bij het ophalen van de bruidsgemeente, is daarom de zevende Shofar waar Yochanan [Johannes] het over had bij het aanvaarden van het koningschap over de hele wereld door de Eeuwige. Elke Joodse bruidegom mag voor één dag koning zijn, maar onze hemelse Bruidegom is Koning voor eeuwig!

Openbaring 19:7

“Laten we blij zijn en jubelen, laten we Hem de eer geven! Want de bruiloft van het Lam is gekomen en Zijn bruid staat klaar!” (NBV). *“Laten wij blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de eer geven, want de bruiloft des Lams is gekomen en zijn vrouw heeft zich gereedgemaakt!”* (NBG). *“Laten we blij zijn en juichen, laten we Hem eer geven! Want de tijd is aangebroken voor de bruiloft van het Lam; Zijn bruid heeft zich getooid!”* (Groot Nieuws Bijbel).

Dat de bruid zich gereed gemaakt heeft, zoals in de NBG-vertaling staat, wil zeggen, dat zij in het Miq've geweest is. Deze symboliek vinden wij in een eeuwenoud Joods bruiloftsritueel. Zeven reine dagen van de Kala [bruid] moeten aan de Chatuna [bruiloft] vooraf gaan, en om rein onder de Chupa [huwelijksbaldakijn] te kunnen verschijnen moet de bruid zich in het Miq'va [ritueel reinigingsbad] laten onderdompelen nadat zij haar zonden bekend heeft tegenover G'd. Vóór haar huwelijk is een Joodse vrouw per definitie onrein, want zij is immers nog nooit in het Miq'va geweest. Maar deze reinheid of onreinheid is niet fysiek van aard. Het gaat hier niet om schoon of vies, maar om haar spirituele status. Dat blijkt al uit het feit dat zij reeds vóór de T'vila [onderdompeling] helemaal schoon moet zijn. Eerst wast ze zich van top tot teen. Ze verwijdert alle make-up, wast en kamt het haar, knipt haar nagels. Ze kijkt in de spiegel of ze geen klitten meer in het haar heeft en of er geen losse haren op haar lichaam zitten. Ook de gaatjes in haar oren worden niet vergeten. Er mag niets tussen haar lichaam en G'd in staan. Zij bereidt haar lichaam voor om het spiritueel te gebruiken. Dan gaat de bruid het water van het Miq'va in en gaat helemaal kopje onder. Zij komt er als herboren uit. Volgens de Halacha, de religieuze wet, is het Miq'va nog belangrijker dan de sjoel. Zolang de bruid nog niet ondergedompeld is in het levende water van het Miq'va, gaat de bruiloft niet door. Zo is het ook met de toragetrouwe gemeente van Yeshua die herhaaldelijk in het Nieuwe Testament "de bruid" wordt genoemd. Zij is de bruid en Yeshua is de Bruidegom. Wie in Hem gelooft, G'ds geboden en inzettingen bewaard en zich laat dopen door onderdompeling, maakt deel uit van de bruidsgemeente en stapt zo in de eeuwenoude traditie van Joodse rituele reiniging. Deze symboliek vinden wij terug in hoofdstuk 5 van de Efezenbrief, waarin de relatie tussen de gemeente en Yeshua wordt vergeleken met de relatie tussen man en vrouw in het huwelijk: *"Mannen, hebt uw vrouw lief, evenals de Mashiach Zijn gemeente heeft liefgehad en Zich voor haar overgegeven heeft, om haar te heiligen, haar reinigende door het Miq'va [waterbad] met het Woord, en zo zelf de gemeente voor Zich te plaatsen, stralend, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, zó dat zij heilig is en onbesmet"* (Efeziërs 5:25-27). Dat de hemelse Bruidegom Zijn bruid in volmaakte staat, stralend en zonder vlek of rimpel bij Zich zal nemen komt niet alleen door haar onderdompeling in het "bad der wedergeboorte", zoals de doop in Titus 3:5 genoemd wordt, maar ook door het feit, dat zij op het moment dat zij opgehaald wordt om Hem van aangezicht tot aangezicht te ontmoeten, in een fractie van een seconde van lichaam zal veranderen en aan Hem gelijk worden, heilig en rein: *"Door de onbeperkte kracht waarmee Hij alles aan Zich onderwerpt, zal Hij ons sterfelijke lichaam veranderen in een hemels lichaam, dat net zo sterk en schitterend is als het Zijne!"* (Filippenzen 3:21, Het Boek). En dat is natuurlijk niet meer dan logisch, want de Bruiloft met onze hemelse Bruidegom kan onmogelijk plaats vinden, zolang de bruidsgemeente nog een sterfelijk lichaam heeft. Sha'ul legt het uit: *"Zoals we nu de gestalte van de stoffelijke mens hebben, zo zullen we straks de gestalte van de hemelse mens hebben. Wat ik bedoel, broeders en zusters, is dit: wat uit vlees en bloed bestaat kan geen deel hebben aan het Koninkrijk van G'd; het vergankelijke krijgt geen deel aan de onvergankelijkheid. Ik zal u een geheim onthullen: wij zullen niet allemaal eerst sterven - toch zullen wij allemaal veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, wanneer de Shofar het einde inluidt. Wanneer de Shofar weerklinkt, zullen de doden worden opgewekt met een onvergankelijk lichaam en zullen ook wij veranderen. Want het vergankelijke lichaam moet worden bekleed met het onvergankelijke, het sterfelijke met het onsterfelijke!"* (1 Korinthiërs 15:49-53, NBV). Toch om daarvoor in aanmerking te komen moeten wij wel aan een belangrijke voorwaarde voldoen, waar Yochanan ons nadrukkelijk op wijst: *"Geliefde broeders en zusters, wij zijn nu al kinderen van G'd. Wat we zullen zijn is nog niet geopenbaard, maar we weten dat we aan Hem gelijk zullen zijn wanneer Hij zal verschijnen, want dan zien we Hem zoals Hij is. Ieder die dit vol vertrouwen van Hem verwacht maakt zich rein zoals ook Yeshua rein is. Ieder die zondigt overtreedt G'ds Wet, want zondigen is G'ds Wet overtreden!"* (אָ יוֹחָנָן Yochanan alef [1 Johannes] 3:2-4, NBV). Met andere woorden: we moeten ons klaarmaken voor de toekomstige bruiloft met het Lam door G'ds Wet, de Tora in acht te nemen, want de Tora is onze Ketuba [het huwelijkscontract] en G'ds geboden en inzettingen zijn de huwelijksvoorwaarden waaraan wij moeten voldoen. Met het oog hierop schrijft Keifa [Petrus]: *"Wees als gehoorzame kinderen en geef niet opnieuw toe aan de begeerten waardoor u vroeger, toen u nog onwetend was, werd beheerst, maar leid een leven dat in alle opzichten heilig is, zoals Hij die u geroepen heeft heilig is. Er staat immers geschreven: Wees heilig, want Ik ben heilig!"* (1 Petrus 1:14-16, NBV). Ook

Sha'ul had hetzelfde streven, de bruidsgemeente toe te bereiden, dus klaar te maken voor de grote dag, waarop zij de hemelse Bruidegom in de lucht tegemoet te gaan. Hij schrijft: *“Want ik ben ijverig over u met een ijver G'ds; want ik heb ulieden toebereid, om u als een reine maagd aan een Man voor te stellen, namelijk aan de Mashiach!”* (2 Korinthiërs 11:2, Statenvertaling, Jongbloed-editie). Yochanan zag in zijn visioen de Bruiloft des Lams in de wolken plaats vinden, met de blauwe hemel als chupa, als huwelijksbaldakijn. Ik denk, dat het daarom ook geen toeval is, dat een baldakijn in de latere rooms-katholieke traditie 'hemel' en de dragers van de vier stokken 'hemeldragers' genoemd worden. In sommige katholieke gebruiken is de Joodse oorsprong immers nog zichtbaar. En hij hoorde de hemelse legerscharen roepen: *“Laat ons verheugd zijn en juichen en Hem eer bewijzen: de tijd is gekomen voor de Bruiloft van het Lam, Zijn bruid heeft zich al klaargemaakt!”* (Willibrord-vertaling).

Openbaring 19:8

“En haar is gegeven zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden, want dit fijne linnen zijn de rechtvaardige daden der heiligen.” (NBG). *“Zij mag zich kleden in zuiver, stralend linnen. Want dit linnen staat voor al het goede dat gedaan is door de heiligen.”* (NBV). *“Ze mag zich kleden in blinkend wit, smetteloos linnen. Want het witte linnen is het goede dat de heiligen gedaan hebben.”* (Groot Nieuws Bijbel).

Wie een nieuwe levensfase ingaat, zoals het huwelijk, doet dit in witte kleding. Daarom draagt de Ashkenazische bruidegom volgens de traditie een Kittel of Tachrich en de bruid een witte bruidsjurk en een witte sluier op hun trouwdag als teken van het schone begin van een nieuw leven samen. De witte kleur moet uiteraard de onschuld symboliseren en daarom is de witte kleding een beeld van reinheid en zuiverheid. Om deze reden is het van oudsher gebruikelijk zowel in de Joodse alsook in de christelijke traditie, dat een bruid, die als maagd het huwelijk ingaat, op de bruiloft gekleed is in een witte jurk met een witte sluier. Niemand anders dan de hemelse Bruidegom zelf kan de bruidsgemeente bekleden met de witte klederen die van de smetteloze reinheid spreken die wij door het aanvaarden van Zijn offer en onze oprechte T'shua [ommekeer] mogen ontvangen. Als u gelooft dat Yeshua de door de Tora en de profeten aangekondigde Mashiach van Israël is (Mc 8:29), het vleesgeworden Woord, de levende Tora (Joh 1:3), de Zoon van G'd (1 Joh 4:15), als u gelooft dat Hij tijdelijk Zijn g'ddelijke natuur heeft afgelegd en mens geworden is (Filipp 2:8) om de straf op Zich te nemen, die wij verdiend zouden hebben voor het overtreden van de Tora (Jes 53:5-6), als u berouw hebt van uw zonden en zich tot de Eeuwige bekeert (Hnd 3:19), als u uw geloof in Yeshua voor de mensen belijdt (Lucas 12:8) en G'ds geboden en inzettingen in acht neemt (1 Joh 2:1-6), en als u zich laat onderdompelen tot vergeving van uw zonden (Handelingen 2:38), dan zullen uw vuile klederen helemaal wit worden gewassen met het bloed van het Lam en zult u uit het water van de onderdompeling opstaan in nieuwheid des levens (Romeinen 6:4). Dan zult u bekleed worden met de stralend witte klederen des heils, zoals geschreven staat: *“Ik verblijd mij zeer in de Eeuwige, mijn ziel juicht in mijn G'd, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, met de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omhuld, gelijk een bruidegom, die zich als een priester het hoofdsieraad ombindt, en gelijk een bruid, die zich met haar versierselen tooit.”* (ישעייהו Yeshayahu [Jesaja] 61:10, NBG). Als wij aan al de hierboven genoemde voorwaarden voldoen, dan zullen wij waardig geacht worden om met Yeshua in witte klederen te mogen wandelen. Hij zelf heeft het ons beloofd: *“Zij zullen met Mij in witte klederen wandelen, omdat zij het waardig zijn!”* (חזיון Chizayon [Openbaring] 3:4). Hij heeft het hier over de gelovigen die hun klederen niet hebben bezoedeld. Zij zullen als bruidsgemeente met Hem, de Bruidegom, in witte klederen wandelen. De witte kleding symboliseert de rechtvaardiging en de reiniging der heiligen door het bloed van Yeshua. In Openbaring 7:13-14 lezen wij: *“Wie zijn dezen, die bekleed zijn met de witte gewaden, en vanwaar zijn zij gekomen? En ik sprak tot hem: Mijn heer, gij weet het. En hij zeide tot mij: Dezen zijn het, die komen uit de Grote Verdrukking; en zij hebben hun gewaden gewassen en die wit gemaakt in het bloed des Lams!”* Het bloed van het Lam, waarin zij hun gewaden hebben gewassen, geeft ons recht op het eeuwige leven en op een verblijf in het hemelse Jeruzalem, want enkele hoofdstukken verderop, in Openbaring 22:14 schrijft Yochanan: *“Zalig zij, die hun gewaden wassen, opdat zij recht mogen hebben op het Geboomte des Levens en door de poorten ingaan in de stad.”* Interessant is het op te merken,

dat er in het Grieks van dit vers twee versies bestaan, waarvan de tweede slechts door de Statenvertaling wordt toegepast. Daar staat: *“Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen...”* Op het eerste gezicht lijkt het om twee totaal verschillende zinnen te gaan, die met niets op elkaar lijken, maar bij nader inzien is het reinigen met het bloed van het Lam natuurlijk onlosmakelijk verbonden met het doen van Zijn geboden. Daarom schrijft Yochanan over de bruidsgemeente in hoofdstuk 19 vers 8: *“Haar is het vergund zich te kleden in linnen, wit en smetteloos, want het linnen symboliseert de goede daden van de heiligen.”* (Willibrord-vertaling).

Openbaring 19:9

“Toen zeide hij tegen mij: Schrijf op: Gelukkig zijn zij die voor het bruiloftsmaal van het Lam zijn uitgenodigd! En hij vervolgde: Wat G'd hier zegt, is betrouwbaar!” (NBV). *“En hij zeide tot mij: Schrijf, zalig zijn zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams. En hij zeide tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van G'd.”* (NBG). *“Toen zei de engel tegen me: Schrijf neer: Gelukkig zijn zij die zijn uitgenodigd voor het bruiloftsmaal van het Lam! En hij voegde eraan toe: Deze woorden komen van G'd en zijn waarachtig!”* (Groot Nieuws Bijbel).

Voor wie is deze zaligspreking bedoeld? Wie zijn de bruiloftsgasten, die voor het bruiloftsmaal van het Lam uitgenodigd zijn? Eeuwenlang werd er als vanzelfsprekend door de theologen verondersteld dat niemand anders dan de Kerk de bruid zou zijn en dat met de genodigden de oudtestamentische gelovigen bedoeld zouden zijn. Met andere woorden: de bruidsgemeente wordt dus gevormd door Christenen en de bruiloftsgasten door Joden. Op zich lijkt dat wel aannemelijk, maar de Bijbel zegt iets anders. Geloof u nou echt dat Av'raham, de enige mens op aarde die door G'd zelf 'vriend' werd genoemd, Moshe, die van aangezicht tot aangezicht met de Eeuwige sprak, of David uit wiens nageslacht de Mashiach is voortgekomen, géén deel zouden uitmaken van de bruidsgemeente? Ik denk dat hier een grote denkfout wordt gemaakt. De profetie uit **הוֹשֵׁעַ** Hoshea [Hosea] 2:21-22 in de vertaling van de Groot Nieuws Bijbel laat er geen twijfel over bestaan op wie de hemelse Bruidegom zijn keuze laat vallen: *“Israël, Ik wil je maken tot Mijn bruid, Ik wil je winnen voor altijd met recht en met gerechtigheid, met liefde en bewogenheid. Ik wil je voor Mij winnen met trouw, jij zult je toevertrouwen aan Mij, de Eeuwige!”* Wij hoeven ons dus niet meer af te vragen wie die bruid is, want de Bruidegom Zelf heeft Zijn keuze al lang gemaakt: Hij heeft voor Zich het volk Israël tot bruid gekozen, althans het gelovige deel van Israël! Vervolgens vond op de berg Sinai de **אֵרוּסִין** Erusin [verloving] plaats en werd door de Bruidegom de Tora als **כְּתוּבָה** K'tuba [huwelijkscontract] opgemaakt en heel officieel aan de notaris overhandigd. Deze notaris was Moshe [Mozes], want hij trad op als pleitbezorger voor zijn volk. In dit huwelijkscontract heeft de Bruidegom Zijn voorwaarden op schrift gesteld, waaraan de bruid zou moeten voldoen binnen het huwelijk met Hem. In de K'tuba geeft de Bruidegom tevens heel duidelijk een nauwkeurige omschrijving van de identiteit van de bruid: *“de geboren Israëlieten én de vreemdelingen in uw midden”*. Het was dus al vanaf het begin de nadrukkelijke wens van de Bruidegom dat ook de gelovigen uit de volken, die als het ware de K'tuba mede hebben ondertekend. Gelovigen uit de volken, die samen met gelovige Israëlieten de bruidsgemeente vormen, dragen daarom uit liefde de trouwring, de Shabat, als zichtbaar teken van haar huwelijksverbond met Adonai. Het is dus van groot belang voor ons allen om te weten wie op deze koninklijke Bruiloft tot de bruidsgemeente en wie tot de genodigde gasten behoren. Ik denk dat wij deze termen letterlijk moeten nemen. Gezien het feit dat de Bruiloft des Lams, de officiële sluiting van het huwelijk, in het Hebreeuws **נִשׁוּאִין** Nisu'in genaamd, volgens Openbaring 19:6 pas zal plaatsvinden nadat Yeshua Zijn koningschap heeft aanvaard bij het blazen van de zevende Shofar (Openbaring 11:15), dus na de opstanding en de hereniging van de levende en de opgestane gelovigen, die samen in de wolken worden opgenomen, kom ik tot de conclusie, dat de gelovigen die de wegname zullen missen en daardoor de marteldood sterven, beslist niet tot de genodigden gerekend mogen worden. Volgens Openbaring 20:4 zullen zij samen met Hem als koningen heersen en maken dus wel deel uit van de bruidsgemeente. Blijft dus de vraag wie de genodigden zijn. Ik denk eerlijk gezegd, dat het geen gelovigen zullen zijn, want anders zouden ze wel tot de bruid behoren. Nee, ik denk eerder aan ongelovigen die genodigd en zalig gesproken zullen worden vanwege hun houding tegenover G'ds volk tijdens de Grote Verdrukking. Nadat de uitverkorenen zijn weggenomen en naar een veilige schuilplaats zijn gebracht, zullen alle overige gelovigen die om verschillende redenen

achterblijven evenals degenen die pas na de wegname tot geloof zullen komen alsook het deel van het Joodse volk, dat Yeshua tot dan toe nog niet als haar Mashiach heeft erkend, zwaar worden vervolgd en zij zullen afhankelijk zijn van hulp van buitenaf. Zeker met het oog op dat laatste ben ik dus van mening, dat wij bij 'de genodigden voor het bruiloftsmaal des Lams' op de eerste plaats aan de 'schapen' in מַתִּיתָיָהוּ Matit'yahu [Matthéüs] 25:31-46 moeten denken, waarvan Yeshua na Zijn wederkomst gezegd heeft, dat zij Hem te eten hebben gegeven toen Hij honger had, te drinken hebben gegeven toen Hij dorst had geleden, Hem hebben gehuisvest toen Hij een vreemdeling is geweest, Hem hebben gekleed toen Hij naakt was, Hem hebben bezocht toen Hij ziek was en tot Hem gekomen zijn toen Hij in de gevangenis geweest is, want in zoverre zij dit aan een van Zijn minste broeders hebben gedaan, hebben zij het Hem gedaan. Het is duidelijk, dat Yeshua met 'Zijn broeders' de Joden bedoelt, die daadwerkelijk Zijn broeders in het vlees zijn. Daarom zal Hij ook tegen de schapen zeggen: *"Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af!"* Ook al noemt Hij hen 'gezegenden Mijns Vaders', toch zijn zij beslist geen gelovigen, maar wereldse mensen bij wie het hart op de juiste plek zit! Zij worden beloond voor hun ontferming over de arme en vervolgte kinderen van G'd in de tijd van de grote verdrukking, die honger en dorst lijden, voortdurend moeten vluchten, schuilen en onderduiken. Daarom zal het ook werkelijk levensgevaarlijk zijn om deze mensen, die Yeshua "deze kleinsten van Zijn broeders" noemt, te helpen omdat een dergelijke hulp met de dood zal worden gestraft, zoals het ook in de Shoa [Holocaust] tijdens de Tweede Wereldoorlog is geweest! Velen, die onder gevaar voor hun eigen leven destijds Joden hielpen onderduiken, ontvingen na de oorlog het ereburgerschap van Israël als dank, ook al waren zijzelf geen Joden. Zo zullen ook zij, die tijdens de grote verdrukking gelovigen helpen onderduiken, als beloning het eeuwige leven en het burgerschap van het Koninkrijk der hemelen ontvangen en zij zullen genodigd worden tot het bruiloftsmaal des Lams. Zij maken weliswaar geen deel uit van de bruidsgemeente, maar vanwege hun houding tegenover G'ds volk in tijden van grote benauwdheid mogen zij als vrienden van de Bruidegom wel delen in de feestvreugde en met het Bruidspaar aanliggen aan de feestdis bij het bruiloftsmaal des Lams, dat plaats zal vinden nadat de vijanden van Israël vernietigd zijn. Volgens de traditie eindigt de Joodse huwelijksceremonie namelijk met het breken van een glas, dat onder de voet van de bruidegom geplaatst wordt. Voor het breken van het glas zegt de bruidegom het volgende vers: *"Indien ik u vergete o Jeruzalem, zo vergete mij mijn rechterhand! Mijn tong kleve aan mijn verhemelte, als ik uwer niet gedenk, als ik Jeruzalem niet verhef boven mijn hoogste vreugde!"* (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 137:5-6). Het breken van het glas op het hoogtepunt van deze dag der vreugde herinnert het bruidspaar immers aan de verwoesting van de Tempel in Jeruzalem en brengt daarmee tot uiting, dat het ondanks dit korte moment des geluks nog steeds in een gebroken wereld vol onrecht en verwoesting leeft tot aan de komst of beter gezegd de wederkomst van Mashiach! Tot dit tijdstip zal het jonge bruidspaar veel zegen en geluk nodig hebben op hun gezamenlijke levensweg en om deze reden roepen dan ook alle aanwezigen direkt na het breken van het glas heel luid: Mazel Tov! Bij de Bruiloft van het Lam gebeurt er iets soortgelijks. Alleen zal de Bruidegom op deze dag geen glas onder Zijn voeten vertrappen, maar Zijn vijanden! En het zal geen herinnering zijn aan de verwoesting van de Tempel, maar maar de Tempel zal opnieuw verwoest worden omdat hij verontreinigd is door de Antichrist! Pas als Israël bevrijd en gereinigt is en het vonnis over de vijanden is voltrokken, kan het feest beginnen! Voor de rechtvaardigen uit de volken, die de verschrikkelijke slachting van de strijd om Jeruzalem hebben overleefd, is het een groot voorrecht om deel te mogen nemen aan het bruiloftsfeest. Voor hen is deze zaligspreking dan ook zeer terecht: *"Gelukkig zijn zij die uitgenodigd zijn voor het bruiloftsmaal van het Lam!"* Wat een heerlijk vooruitzicht! Waar zal het bruiloftsmaal gehouden worden? In Jeruzalem, op de heilige berg: *"Op de berg Tziyon richt de almachtige Adonai een feestmaal aan voor alle volken: kostelijke spijzen en uitgelezen wijnen, spijzen, druipend van het vet, wijnen, door de jaren gerijpt. Op deze berg vernietigt Hij het rouwkleed dat over de volken ligt, de lijkwade die alle naties bedekt. G'd de Eeuwige vernietigt de dood, voor altijd! Hij droogt ieders tranen. Overal op aarde herstelt Hij Zijn volk in ere, het is Zijn eigen belofte. Dan zal men zeggen: De Eeuwige is onze G'd; op Hem stelden wij onze hoop en Hij heeft ons bevrijd! Terecht stelden wij op Hem onze hoop. Wij juichen van vreugde, want Hij heeft bevrijding gebracht!"* (יְשַׁעְיָהוּ Yeshayahu [Jesaja] 25:6-9, Groot Nieuws Bijbel).

Openbaring 21:2

“Toen zag ik de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, uit de hemel neerdalen, bij G'd vandaan. Ze was als een bruid die zich mooi heeft gemaakt voor haar man en Hem opwacht.” (NBV). *“En ik zag de heilige stad, een nieuw Jeruzalem, nederdalende uit de hemel, van G'd, getooid als een bruid, die voor haar man versierd is.”* (NBG).

Deze tekst sluit mooi aan bij het bruiloftsmaal van het Lam, dat op de berg Tziyon plaatsvindt, als wij עבריים Iv'rim [Hebreeën] 12:22-24 erbij betrekken: *“U bent genaderd tot de berg Tziyon en tot de stad van de levende G'd, het hemelse Jeruzalem met zijn duizenden engelen! U bent gekomen naar de feestelijke bijeenkomst van G'ds oudste kinderen die staan ingeschreven in de hemel, naar G'd, die de Rechter is van alle mensen, naar de geesten van de rechtvaardigen die volmaaktheid bereikt hebben, en naar Yeshua, door wiens bemiddeling een nieuw verbond is gesloten...”* (Groot Nieuws Bijbel). Yochanan gebruikt in zijn beschrijving van het nieuwe Jeruzalem weliswaar het beeld van de bruidsgemeente, die getooid is voor haar hemelse Bruidegom, maar hij wil daarmee niet zeggen dat de stad en de bruid hetzelfde zijn.

Openbaring 21:9-10

“Een van de zeven engelen met de offerschalen die gevuld waren met de laatste zeven plagen kwam op me af en zei: Ik wil je de bruid laten zien, de vrouw van het Lam. Ik raakte in vervoering, en hij nam mij mee naar een heel hoge berg en liet me de heilige stad Jeruzalem zien, die uit de hemel neerdaalde, bij G'd vandaan.” (NBV). *“En er kwam een van de zeven engelen met de zeven schalen, die vol waren van de laatste zeven plagen, en hij sprak met mij, zeggende: Kom hier, ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams. En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem, nederdalende uit de hemel, van G'd.”* (NBG).

Het nieuwe Jeruzalem is de verblijfplaats van de bruidsgemeente en wordt daarom ook met de bruid vereenzelvigd. Vandaar dat de engel haar de bruid, de vrouw des Lams noemt. Daardoor vormt de heilige stad als het ware een zinnebeeld van de bruidsgemeente. Yochanan laat ons overigens heel bewust weten dat zijn gids één van de zeven engelen is, die de offerschalen met de laatste zeven plagen over de aarde moesten uitgieten in de tijd die aan de bruiloft van het Lam voorafgaat. Volgens mij wil hij daarmee aantonen, dat het nieuwe Jeruzalem pas kan komen, nadat G'ds oordelen over de aarde zijn gegaan en het oude Jeruzalem verwoest is. Terwijl in Hebreeën 12:22 over het hemelse Jeruzalem gesproken wordt, zien we in Openbaring 21:2 en 9-10 het nieuwe Jeruzalem uit de hemel nederdalen. Deze heilige stad vormt dus een verbinding tussen de hemel en de aarde. In vers 11, waarin het nieuwe Jeruzalem in het visioen van Yochanan straalde van G'ds luister en schitterde als het kostbaarste gesteente, wordt er een beschrijving gegeven van de heerlijkheid van de bruidsgemeente als de hoofdstad van het Koninkrijk der hemelen, van waaruit Yeshua de hele aarde zal regeren. De bruid zal de grote heerlijkheid van haar Bruidegom, waarin zij deelt, zelf ook uitstralen. Deze heerlijkheid is de tooi van de bruid, die in vers 2 genoemd wordt. Zij is prachtig versierd en bekleed met de hemelse glans en majesteit van de Eeuwige, stralend en blinkend als de mooiste edelsteen. Een heerlijk vooruitzicht, maar zover is het nog niet. Nu is de bruidsgemeente nog hier op aarde, en met de bruidsgemeente ook Ruach haQodesh, de Heilige Geest, die in ons woont. Maar zoals het hart van een bruid brandt van verlangen naar haar geliefde bruidegom, zo verlangt onze ziel naar de spoedige komst van Yeshua! Dit sterke verlangen komt tot uiting in het volgende vers:

Openbaring 22:17

“En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet.” (NBG).

Het sterke verlangen naar de Eeuwige wordt in de Bijbel vaak uitgebeeld met dorst. Denk maar aan Psalm 42: *“Als een hert dat verlangt naar water, zo verlangt mijn ziel naar u!”* Openbaring 22:17 is daarom niet alleen de oproep aan de Bruidegom om spoedig te komen, maar het is ook een oproep aan alle lezers om gehoor te geven aan de uitnodiging van Yeshua: *“Wie in Mij gelooft zal nooit meer dorst hebben!”* (יְוָחָנָן Yochanan [Johannes] 6:35). Amen!

Werner Stauder